

УДК 786.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/60-2-14>**Любомира ЛАСТОВЕЦЬКА,***orcid.org/0000-0001-6069-1606**доцент кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(Дрогобич, Львівська область, Україна) lastovetskal@dspu.edu.ua***Зоряна ЛАСТОВЕЦЬКА-СОЛАНСЬКА,***orcid.org/0000-0002-6606-9831**кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри історії музики
Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка
(Львів, Україна) zoriana0705@gmail.com***Степан СОЛАНСЬКИЙ,***orcid.org/0000-0001-9533-1344**кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедр спеціального фортепіано і загального та спеціалізованого фортепіано
Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка
(Львів, Україна) szolanszky@gmail.com*

ПОЕТИЧНО-СЮЖЕТНІ РЕФЛЕКСІЇ У ХОРОВІЙ ТВОРЧОСТІ МИКОЛИ ЛАСТОВЕЦЬКОГО

Мета статті – розглянути хоровий доробок сучасного українського композитора Миколи Ластовецького в аспекті поетичних інспірацій та сюжетних пріоритетів. Виявлено, що мистець звертається до широкого кола віршів українських поетів різних генерацій. Проведено аналіз сюжетної канви ряду циклічних хорових творів М. Ластовецького. Наукова новизна статті полягає у тому, що вперше хорова творчість композитора досліджується з означеного дослідницького ракурсу. Методологія статті базується на комплексному поєднанні різних методів, серед яких слід виділити біографічний, аналітичний, історично-теоретичний та синтезуючий. У результаті встановлено, що для його хорової творчості характерна низка поетичних пріоритетів і сюжетних домінант. У хоровому доробку композитора присутні звернення як до класиків української культури та літератури (Ю. Дрогобича (Ю. Котермака), Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, М. Рильського, А. Малишка та ін.), так і сучасників (М. Сингаївського, В. Романюка, П. Перебийноса, М. Шалати, П. Маха, М. Богаченка, М. Белея, Ф. Кривіна, Р. Пастуха, Л. Пилип'юк, П. Лехновського, В. Панченка, М. Кабалюк-Тисянської, С. Сондей, Т. Кисилевич, М. Ластовецького та ін.). У цій жанровій царині простежуються численні звернення до віршів І. Франка, Лесі Українки та М. Рильського. Наголошено, що М. Ластовецький вперше серед українських композиторів «покав на музику» текст з трактату «Прогностична оцінка поточного 1483 року» Юрія Дрогобича (Ю. Котермака) та здійснив обробки практично всіх, збережених у записах, жнивварських пісень українського народу. До сюжетних домінант хорової творчості М. Ластовецького можна віднести: патріотичні теми, духовно-релігійні, любовну лірику, образи природи, календарно-обрядову тематику, філософсько-інтимні рефлексії та ін. Загалом, для хорових творів М. Ластовецького на слова українських поетів характерні такі риси: опора на народний пісенний мелос, поліфонізована фактура, драматизований розвиток тощо. Усі хорові композиції вирізняються тонким розумінням конотативного змісту поетичного слова того чи іншого автора, його образно-смислових відтінків, продуманим добором музично-виражальних засобів.

Ключові слова: *Микола Ластовецький, композитор, хорова творчість, поетичні пріоритети, сюжетні домінанти, українські поети.*

Lyubomyra LASTOVETSKA,
orcid.org/0000-0001-6069-1606

Associate Professor at the Vocal and Choral, Choreographic and Visual Arts Department
Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University
(Drohobych, Lviv region, Ukraine) lastovetskal@dspu.edu.ua

Zoryana LASTOVETSKA-SOLANSKA,
orcid.org/0000-0002-6606-9831

PhD (Art Sciences),
Associate Professor at the Department of History of Music
Mykola Lysenko Lviv National Academy of Music
(Lviv, Ukraine) zoriana0705@gmail.com

Stepan SOLANSKYI,
orcid.org/0000-0001-9533-1344

PhD (Art Sciences),
Associate Professor at the Departments of Special Piano and General and Specialized Piano
Mykola Lysenko Lviv National Academy of Music
(Lviv, Ukraine) szolanszky@gmail.com

POETIC AND PLOT REFLECTIONS IN THE CHORAL CREATIVITY OF MYKOLA LASTOVETSKYI

The purpose of the research is to consider the choral work of the modern Ukrainian composer Mykola Lastovetskyi in the aspect of poetic inspirations and plot priorities. It is stated that the composer refers to a wide range of poems by Ukrainian poets of different generations. An analysis of the plot canvas of a number of cyclical choral compositions by M. Lastovetskyi was carried out. The scientific novelty of the article lies in the fact that, for the first time, the choral work of a composer is examined from the specified research perspective. The methodology of the article is based on a complex combination of various methods, among which biographical, analytical, historical-theoretical and synthesizing methods should be distinguished. As a result, it was established that his choral creativity is characterized by a number of poetic priorities and plot dominants. In his choral compositions M. Lastovetskyi turns to the poetry of both the classics of Ukrainian culture and literature (Yu. Drohobych (Yu. Kotermak), T. Shevchenko, I. Franko, Lesia Ukrainka, M. Rylskyi, A. Malyshko etc.) and contemporaries (M. Synhaiivskyi, V. Romaniuk, P. Perebyinis, M. Shalata, P. Makha, M. Bohachenko, M. Belei, F. Kryvin, R. Pastukh, L. Pylypiuk, P. Lekhnovsky, V. Panchenko, M. Kabaliuk-Tysianska, S. Sondei, T. Kysylevych, M. Lastovetskyi etc.). In the choral work numerous appeals to the poems of I. Franko, Lesia Ukrainka, M. Rylsky and others can be traced. It is emphasized that M. Lastovetskyi is the first among Ukrainian composers who "put to music" the text from the treatise "Prognostic estimation of the current year 1483" by Yu. Drohobych (Yu. Kotermak) and made arrangements for almost all harvest songs of the Ukrainian people preserved in records. The plot priorities of Lastovetsky's choral creativity include: patriotic, spiritual and religious themes, love lyrics, images of nature, calendar and ritual themes, philosophical and intimate reflections etc. In general, M. Lastovetskyi's choral compositions based on the words of Ukrainian poets are characterized by a reliance on folk song melody, a polyphonic texture, dramatized development, etc. All choral compositions are distinguished by a subtle understanding of the connotative meaning of a poetic word of a particular author; its figurative and semantic nuances, and a considerate choice of musical and expressive means.

Key words: Mykola Lastovetskyi, composer, choral creativity, poetic priorities, plot dominants, Ukrainian poets.

Постановка проблеми. Хорова творчість сучасного українського композитора, лауреата премій імені С. Гулака-Артемівського, Ю. Дрогобича та С. Людкевича, вихованця професора Романа Сімовича у Львівській державній консерваторії (нині – Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка), члена Національної спілки композиторів України, заслуженого діяча мистецтв України Миколи Адамовича Ластовецького викликає значне зацікавлення як зі сторони виконавців, так і дослідників. Вона вміщує твори різних жанрів та форм, призначена для розмаїтих складів – мішаного, чоловічого, жіночого та дитя-

чого. З метою кращого осягнення авторського задуму, інтерпретаторам варто більш детально дослідити сюжетні пріоритети та поетичні домінанти хорових творів М. Ластовецького, які продовжують кращі традиції українського хорового мистецтва та своєрідно віддзеркалюють індивідуальну манеру його композиторського письма.

Аналіз досліджень. Науково-теоретичному осмисленню різних ділянок хорової творчості М. Ластовецького присвячено праці багатьох українських дослідників – І. Бермес (Бермес, 2009; 2016), Д. Василик (Василик, 2019), І. Матійчин, Н. Синкевич, Л. Соловей,

Л. Ластовецької, З. Ластовецької-Соланської, Л. Немцової, З. Лельо, Н. Семків, Т. Павлів (Літепло), Л. Путятицької, Н.-М. Хиляк, А. Соляр, В. Сембратович, В. Коник, І. Марківської та ін. Однак, у вищезазначених розвідках дослідницький ракурс, притаманний означеній статті, не достатньо сфокусований.

Потрібно зауважити, що в означеній статті при аналізі орієнтовано лише на опубліковані та підготовлені до друку хорові композиції мистця, у «робочому столі» якого міститься ще значна кількість творів цього жанру на різних стадіях завершеності, які, очевидно, не були залучені до аналітичного матеріалу пропонованої розвідки.

Мета статті – дослідити хоровий доробок М. Ластовецького у ракурсі сюжетних домінант та поетичних інспірацій.

Виклад основного матеріалу. Творчі зацікавлення М. Ластовецького вирізняються плюралізмом та універсальністю художньо-мистецьких устремлень. Мистець активно працює в різних жанрах – вокально-хоровому, хоровому, фортепіанному, симфонічному, камерно-інструментальному, вокальному та ін. Серед його вокально-хорових творів великої форми слід виділити три кантати («Псалми Давида» на канонічні біблійні тексти для солістів, мішаного і дитячого хорів та симфонічного оркестру в семи частинах (2000) (Ластовецький, 2021б), «Повернення Дрогобича» на слова Ю. Дрогобича, Ф. Малицького, Р. Пастуха, М. Ластовецького для солістів, хору та симфонічного оркестру (1999) (Ластовецький, 2021а) та «Пісню про Чорновола» на слова М. Шалати для хору, солістів та капели бандуристів (2000) (Ластовецький, 2006), хоровий триптих-концерт «Козак Мамай» для мішаного хору на слова М. Рильського (Ластовецький, 2020), хорові концерти для жіночого хору без супроводу «Давня весна» (концертино) (Ластовецький, 2016) та «Сльози-перли» на слова Лесі Українки (Ластовецький, 2018) та ін.

У творчому доробку М. Ластовецького вагоме місце займає хорова музика. Мистець є автором значної кількості як оригінальних хорових творів, так і обробок народних пісень, створених для різних складів. Як зазначила доктор мистецтвознавства, професор Ірина Бермес, хорова творчість М. Ластовецького «об'ємна, тісно пов'язана з естетичним світом національної культури і виражає себе в нерозривному зв'язку з ним. Це прослідковується і в засобах музичної мови, серед яких фольклорні елементи посідають вагоме місце, і в образному характері поетичних текстів, до яких звертається композитор» (Бермес, 2009: 229).

У хорових композиціях М. Ластовецький звертається до поезії як класиків української культури та літератури, так і сучасників. Зокрема, у його доробку широко представлені твори на слова:

– *Юрія Дрогобича (Ю. Котермака)* (кантата «Повернення Дрогобича» для солістів, хору та симфонічного оркестру (1999) (Ластовецький, 2021а));

– *Тараса Шевченка* («Тече вода в синє море», «Вітер з гаєм розмовляє»);

– *Івана Франка*. До хорової Франкіани композитора належать як оригінальні композиції для мішаного хору («Ой жалю, мій жалю», «Дивувалась зима», «Червона калино, чого в лузі гнешся?», «Не забудь юних днів»), чоловічого хору («Зелений явір», «Чим пісня жива?») (Ластовецький, 2017)), так і пісні із записів Каменяра в опрацьованні для мішаного («Гей, а ворле, ворле, сивий соколе», «Ой, пігнала дівчинонька ягнятонько в поле», «На городі біла глина», «Коло млина шумить дубина») та чоловічого складів («Ой по горі-горі», «Ой світи, місяченьку») та ін.

Для хорових творів композитор із різних збірок І. Франка обрав вірші розмаїтого тематичного спрямування: зокрема, із збірки «Зів'яле листя» для музичного озвучення він використав ліричні поезії «Червона калина», «Ой жалю мій, жалю» та «Зелений явір», із циклу «Веснянки» зі збірки «З вершин і низин» – вірші «Не забудь юних днів» та «Дивувалась зима», зі збірки «Профілі і маски» (цикл «Поет») – вірш «Чим пісня жива?».

У цьому контексті слід зауважити, що «образна атрибутика вірша І. Франка, її фольклорність привабили М. Ластовецького. Поезія близька композитору своєю живописною картинністю... Інтерпретація поезії І. Франка в хоровій версії М. Ластовецького «прочитується» в драматургії, переконливій композиторській «поетиці», зафіксованій у вишуканих, водночас переконливих механізмах хорового письма, яке відповідає запитам сучасних професійних виконавських колективів і хорових диригентів» (Бермес, 2016: 172; 177);

– *Лесі Українки* (два збірники на сл. Лесі Українки: «Мелодії смутку і надій (цикл 12-ти п'єс¹ для жіночого хору без супроводу)» (Ластовецький, 2016) та «*Contra spem spero!*»² для жіночого хору

¹ 1. «Нічка тиха і темна була»; 2. «Не співайте мені сеї пісні»; 3. «Горить моє серце»; 4. «Знов весна»; 5. «Дивлюсь я на ясній зорі»; 6. «Стояла я і слухала весну»; 7. «Хотіла б я пісню стати»; 8. «У чорну хмару збралася туга моя»; 9. До музи («Прилинь до мене, чарівнице мила»); 10. «То була тиха ніч чарівниця»; 11. «Давня весна»; 12. Перемога («Довго я не хотіла коритись весні»).

² «Надія», «Конвалія», «Красо України, Подолля!», «Чого то часами», «Пісня (Чи є кращі між квітками)», «На роковини Шевченка (Шевченкові)», «Напровесні», «*Contra spem*

без супроводу (Ластовецький, 2018). На думку дослідниці Д. Василик, «власне в інтерпретації М. Ластовецьким поезії Лесі Українки можемо говорити про резонування смислів-почувань, які в свою чергу викликають до життя смислипочування при співінтонуванні твору виконавцями твору та слухачем» (Василик, 2019: 122);

– *Максима Рильського* (цикл «Поетика» (22 мішані хори³ без супроводу, в т.ч., триптих-концерт «Козак Мамай») (Ластовецький, 2020); «Дівчина – літо», «Ой, річка, ой, ріка!», «Осінь на землю тихенько спускається... (Осінь пісня)», «Зимовий танок у лісі», «Ти, ялинко, зеленій!», «Надобраніч, красуня Сонце» (Ластовецький, 2022));

– *Миколи Сингаївського* («Кожна квітка – пісня Україні (Материна пісня)», «Ходить дзвоник по городу...», «Повертайся, ластівко, прилітай! (Пісня весни)», «Вийшов травень з лісу (Травнева усмішка)», «Жива криничка», «Пісня про човника», «Танцюють граки (Осінь танець граків)», «Осінь сон вербички», «Заснула натомлена рідна земля (Квітка колискова)» (Ластовецький, 2022);

– *Андрія Малишка* («Батьківщино, рідная земля!» для мішаного хору без супроводу);

– *Віктора Романюка* (чоловічі хори без супроводу «Отча криниця», «Де ти, ладо чорноброва», «Мужицька доля» (Ластовецький, 2002а));

– *Петра Перебийноса* (збірник «Чотири мішані хорові твори без супроводу» («Ніч у полі», «Дерево вічності», «Дві зорі цвіло у небі», «Сніг у квітні») (Ластовецький, 2002б));

– *Михайла Шалати* (кантата «Пісня про Чорновола» (Ластовецький, 2006));

– *Михайла Богаченка* (мішаний хор у супроводі фортепіано «Моя дорога Україно!»);

spero!», «Мій шлях», «Граї, моя пісне!», «На човні нас було тільки двос», «Сльози-перли (концерт для жіночого хору без супроводу): I. «Сторонько, рідна! Коханий мій краю!», II. «Україно! Плачу слізьми над тобою...», III. «Всі наші слези тугою палкою...»; «Досвітні огні», «Слово, чому ти не твердая криця...», «Як дитиною, бувало...».

³ Триптих для мішаного хору без супроводу «Поетика» (1. «На білу гречку впали роси...»; 2. «Поле чорніє. Проходять хмари...»; 3. «Спи в своїй білій постелі!»), «Три поетично-музичні присвяти» («Пророк зорі (Тарасові Шевченку)», «Вийся, жайворонку, вийся... (Миколі Лисенку)», «Пісня про пісню (Миколі Леонтовичу)»), «Як не любити...» («О рідна пісне», «Живи, Україно!», «Як не любити зими сніжно-синьої на Україні моєї...», «Цвіт-каліно, Україно, розцвітай!», «Вербова гілка зацвіла», «Колі дзвенять черешні (жарт)», «Дош» (скерцо)), «Меланхолії» («Вже перший сніг кружляє над землею...», «Проса покошено. Спустило тихе поле...», «Люблю похмурі дні, коли кризь сизі хмари...», «Ой сумний той голос, що луни не має... (народний переспів)», «На мосту, над темною водою... (романс)», «Вміє розставатись той, хто вмів любити»), хоровий триптих-концерт «Козак Мамай» (1. «Я – запорожець, воїн справний»; 2. «Їхав козак полем (Гей, бандуро моя)»; 3. «Мій козаче, мій Мамаю»).

– *Петра Маха* («На сіре тло проміння впало»);
– *Михайла Белея* (чоловічий хор без супроводу «Ми власної долі Каменярі»; «Славень Дрогобичу», «Синьо-жовте знамено» для мішаного хору в супроводі фортепіано);

– *Фелікса Кривіна* («Небо», «Ніч і мишка» з циклу «Вчені казки» для мішаного хору *a cappella*);

– *Володимира Панченка* («Гомонять тополі» для мішаного хору *a cappella*);

– *Стефанії Сондей* (мішаний хор у супроводі фортепіано «Нам не страшні ніякі вороги!»);

– *Тетяни Кисилевич* («Лелеки» для жіночого хору та ансамблю бандуристів);

– *Романа Пастуха* (кантата «Повернення Дрогобича» (Ластовецький, 2021а));

– *Федора Малицького* (кантата «Повернення Дрогобича» (Ластовецький, 2021а));

– *Лесі Пилип'юк* («Весна у горах...» (Ластовецький, 2022));

– *Павла Лехновського* («Христос Воскрес! (Великодня пісня)»);

– *Марії Кабалюк-Тисянської* («Ой хто ж тебе, калинько, садив край дороги?», «Он зіронька сяє на сході, з-за гір...», «Гори рідні, високі, любі мої гори...», «Стогне Тиса, шумить тирса...», «Гей, рідні гори, я вас кохаю...» для дитячого хору (Ластовецький, 2022); «Знаю, дівчино» для мішаного хору без супроводу);

– *на власні слова* (кантата «Повернення Дрогобича» (Ластовецький, 2021а), марш «Захисники України» для мішаного хору з фортепіано, мішаний хор у супроводі фортепіано «Нам не страшні ніякі вороги!») та ін.

До провідних образно-тематичних пріоритетів у хорівій творчості М. Ластовецького слід віднести:

– *патріотичний* (кантати «Повернення Дрогобича» (Ластовецький, 2021а), «Пісня про Чорновола» (Ластовецький, 2006); збірник «*Contra spem spero!*» («Красо України, Подоля!», «На роковини Шевченка (Шевченкові)», «Досвітні огні», «Слово, чому ти не твердая криця», хоровий концерт «Сльози-перли» (I. «Сторонько, рідна! Коханий мій краю!», II. «Україно! Плачу слізьми над тобою...», III. «Всі наші слези тугою палкою...») для жіночого хору без супроводу (Ластовецький, 2018) на сл. Лесі Українки; марш «Захисники України» на сл. М. Ластовецького; збірник творів для дитячого хору на сл. М. Рильського, М. Сингаївського, М. Кабалюк-Тисянської та Л. Пилип'юк «Кожна квітка – пісня Україні»⁴

⁴ «Кожна квітка – пісня Україні (Материна пісня)» на сл. М. Сингаївського, «Ходить дзвоник по городу...» на сл. М. Сингаївського, «Весна у горах...» на сл. Л. Пилип'юк,

(«Кожна квітка – пісня Україні (Материна пісня)» на сл. М. Сингаївського, «Гори рідні, високі, любі мої гори...» та «Гей, рідні гори, я вас кохаю...» на сл. М. Кабалюк-Тисянської) (Ластовецький, 2022); триптих-концерт «Козак Мамай» («Я – запорожець, воїн справний», «Їхав козак полем (Гей, бандуро моя)», «Мій козаче, мій Мамаю»), «Три поетично-музичні присвяти» («Пророк зорі (Тарасові Шевченку)», «Вийся, жайворонку, вийся... (Миколі Лисенку)», «Пісня про пісню (Миколі Леонтовичу)»), «О рідна пісне», «Живи, Україно!», «Як не любити зими сніжно-синьої на Україні моїй», «Цвіт-каліно, Україно, розцвітай!» на сл. М. Рильського (Ластовецький, 2020); «Батьківщино, рідная земля!» для мішаного хору без супроводу на сл. А. Малишка; «Ми власної долі Каменярі», «Славень Дрогобичу», «Синьо-жовте знамено» на сл. М. Белея; «Моя дорога Україно!» на сл. М. Богаченка; «Нам не страшні ніякі вороги!» на сл. С. Сондей; «Лелеки» для жіночого хору та ансамблю бандуристів на сл. Т. Кисилевич; обробки народних пісень «Ой, три літа, три неділі», «Стоїть явір над водою» та ін.);

– *духовно-релігійний* (кантата у семи частинах «Псалми Давида» (Ластовецький, 2021б); «Літургія» для чоловічого хору; «Святий Боже», «Христос Воскрес! (Великодня пісня)» на сл. П. Лехновського; «Отче наш», «Богородиця», «Господи, помилуй» для мішаного хору *a cappella* та ін.);

– *календарно-обрядовий* (два збірники обробок жнивварських пісень: 17 творів⁵ для мішаного хору без супроводу (Ластовецький, 2015) та 32 ком-

позиції⁶ для жіночого хору (Ластовецький, 2019); обробки народних пісень зимового календарно-обрядового циклу для мішаного хору *a cappella* «Щедрик, щедрик, щедрівочка», «Добрий вечір тобі, господарю», «Зажурили сі буйні гори» та ін.);

– показ життя народу («Тече вода в синє море» на сл. Т. Шевченка; українська народна пісня для мішаного хору із записів І. Франка «Ой пігнала дівчинонька ягнятонько в поле»; «Коли дзвенять черешні (жарт)» на сл. М. Рильського; «Ходить дзвоник по городу...» на сл. М. Сингаївського (Ластовецький, 2022); «Отча криниця», «Мужицька доля» на сл. В. Романюка (Ластовецький, 2002а); «Гомонять тополи» для мішаного хору *a cappella* на сл. В. Панченка; обробки народних пісень «Ой там в полі криниця безодна», «Пряла б же я куделицю» та ін.);

– *любовну лірику* («Ой жалю, мій жалю» на сл. І. Франка; українські народні пісні для мішаного хору із записів І. Франка «Гей, а ворле, сивий соколе», «Ой коло млина шумить дубина», «На городі біла глина»; збірник «Мелодії смутку і надій» («Нічка тиха і темна була», «Стояла я і слухала весну») (Ластовецький, 2016), збірник «*Contra spem spero!*» («На човні нас було тільки двоє») для жіночого хору без супроводу (Ластовецький, 2018) на сл. Лесі Українки; цикл «Меланхолії» («Ой сумний той голос, що луни не має... (народний переспів)», «На мосту, над темною водою... (романс)», «Вміє розставатись той, хто вмів любити», «На білу гречку впали роси», «Спи в своїй білій постелі!» на сл. М. Рильського (Ластовецький, 2020); «Де ти, ладо чорноброва» на сл. В. Романюка (Ластовецький, 2002а); «Дві зорі цвіло у небі», «Ніч у полі» на сл. П. Перебийноса (Ластовецький, 2002б); «Знаю, дівчино» для мішаного хору без супроводу на сл. М. Кабалюк-Тисянської; обробка української народної пісні «Ой світи, місяченьку»; обробки лемківських народних пісень «Кед єм так пасала», «Над водов кряк», «Бива любов», «Ой, мила моя» та ін.);

«Повертайся, ластівко, прилітай! (Пісня весни)» на сл. М. Сингаївського, «Вийшов травень злісу (Травнева усмішка)» на сл. М. Сингаївського, «Дівчина – літо» на сл. М. Рильського, «Ой, річка, ой, ріка!» на сл. М. Рильського, «Жива криничка» на сл. М. Сингаївського, «Пісня про човника» на сл. М. Сингаївського, «Осінь на землю тихенько спускається... (Осінь пісня)» на сл. М. Рильського, «Танцюють граки (Осінь танець граків)» на сл. М. Сингаївського, «Осінь сон вербички» на сл. М. Сингаївського, «Зимовий танок у лісі» на сл. М. Рильського, «Ти, ялинко, зеленій!» на сл. М. Рильського, «Заснула натомлена рідна земля (Квітова коліскова)» на сл. М. Сингаївського, «Надобраніч, красуня Сонце» на сл. М. Рильського, «Ой хто ж тебе, калинонько, садив край дороги?» на сл. М. Кабалюк-Тисянської, «Он зіронька сяє на сході, з-за гір...» на сл. М. Кабалюк-Тисянської, «Гори рідні, високі, любі мої гори...» на сл. М. Кабалюк-Тисянської, «Стогне Тиса, шумить тирса...» на сл. М. Кабалюк-Тисянської, «Гей, рідні гори, я вас кохаю...» на сл. М. Кабалюк-Тисянської.

⁵ 1. «Задзвеніли стодали»; 2. «Уже сонце на причілку»; 3. «У неділю пораненьку»; 4. «Ой уже сонце над вербами»; 5. «Ой; заспіваймо; гей»; 6. «Ой літає соколонько»; 7. «Ой чие то жито»; 8. «Ой ти; лане; ланочку»; 9. «Уже сонечко закотилося»; 10. «Болять мене руки»; 11. «Дивувалися ліси»; 12. «Ви жінці молодії»; 13. «А вже сонце заходить»; 14. «А в нашого господаря»; 15. «Йой чие то поле»; 16. «Живо; жінчики; живо»; 17. «Перепілонька мала».

⁶ 1. «Ой снопе, снопе»; 2. «Ой паночку наш»; 3. «А в нашого пана»; 4. «Весело на ниву жінчики ідуть»; 5. «Ой на горі жита много»; 6. «Ой паночку наш, наш»; 7. «Ой чий ж то жінці»; 8. «Ой на горі зацвіли ожинки»; 9. «Ой куриться доріжейка»; 10. «Маяло житечко, маяло»; 11. «Вінчику, вінчику, вінчику мій»; 12. «Качався вінок з лану»; 13. «Ой і скидай да, Хведорку, жупан»; 14. «Я ж думала, що зажалася»; 15. «А вже сонце котиться»; 16. «Ой зашуміла дуброва»; 17. «Обжали ж ми ниву»; 18. «Уже сонце на лану»; 19. «В чистому полі садочок»; 20. Ой послала мене мати»; 21. «Вгору, сонінко, вгору!»; 22. «Ото наш господар охочий»; 23. «Кругом, жінчики, кругом»; 24. «У неділю рано-вранці»; 25. «Нуте, нуте до межі»; 26. «Ой коли господар журився»; 27. «Із поля віночок котився»; 28. «А вже сонце нагорі»; 29. «У неділю пораненьку»; 30. «Місяцю-ярожейку»; 31. «Перепілка»; 32. «Ви, жінчики славні».

– *образи природи* («Вітер з гаєм розмовляє» на сл. Т. Шевченка; «Червона калино, чого в лузі гнешся?», «Дивувалась зима» на сл. І. Франка; обробка української народної пісні із записів І. Франка «Ой, по горі, горі»; збірник «Мелодії смутку і надій» («Знов весна і знов надії», «То була тиха ніч чарівниці») (Ластовецький, 2016), збірник «*Contra spem spero!*» («Напровесні (Не дивуйте, що квітом прекрасним...»), «Пісня (Чи є кращі між квітками...»)» для жіночого хору без супроводу (Ластовецький, 2018) на сл. Лесі Українки; цикл «Меланхолії» («Люблю похмурі дні, коли крізь сизі хмари...») (Ластовецький, 2020), «Дощ», «Дівчина – літо», «Ой, річка, ой, ріка!», «Осінь на землю тихенько спускається... (Осінь пісня)», «Зимовий танок у лісі», «Ти, ялинко, зеленій!», «Надобраніч, красуня Сонце», «Поле чорніє. Проходять хмари», «Вербова гілка зацвіла» на сл. М. Рильського; «Повертайся, ластівко, прилітай! (Пісня весни)», «Вийшов травень з лісу (Травнева усмішка)», «Жива криничка», «Пісня про човника», «Танцюють граки (Осінь танець граків)», «Осінь сон вербички», «Заснула натомлена рідна земля (Квіткова коліскова)» на сл. М. Сингаївського (Ластовецький, 2022); «Ой хто ж тебе, калинонько, садив край дороги?», «Он зіронька сяє на сході, з-за гір...», «Гори рідні, високі, любі мої гори...», «Стогне Тиса, шумить тирса...», «Гей, рідні гори, я вас кохаю...» на сл. М. Кабалюк-Тисянської (Ластовецький, 2022); «Весна у горах...» на сл. Л. Пилип'юк (Ластовецький, 2022); «Сніг у квітні» на сл. П. Перебийноса (Ластовецький, 2002б); «На сіре тло проміння впало» на сл. П. Маха та ін.). Тут варто зазначити, що часто образи природи композитор персоніфікує та наповнює рефлексивно-філософським підґрунтям;

– *філософсько-інтимні рефлексії* («Чим пісня жива?») для чоловічого хору без супроводу, «Не забудь юних днів» для мішаного хору без супроводу на сл. І. Франка; збірник «Мелодії смутку і надій» («Дивлюсь я на ясні зорі», «Не співайте мені сеї пісні», «Горить моє серце», «Хотіла б я піснею стати», «Перемога», «Прилинь до мене, чарівнице мила (До музи)», «У чорну хмару зібралася туга моя») (Ластовецький, 2016), збірник «*Contra spem spero!*» («Чого то часами, як сяду за діло», «*Contra spem spero!*», «Мій шлях», «Граї, моя пісне!», «Як дитиною, бувало») для жіночого хору без супроводу (Ластовецький, 2018) на сл. Лесі Українки; цикл «Меланхолії» («Вже перший сніг кружляє над землею...», «Проса покошено. Спустило тихе поле...») на сл. М. Рильського (Ластовецький, 2020); «Дерево вічності» на сл. П. Перебийноса (Ластовецький, 2002б); «Небо»,

«Ніч і мишка» з циклу «Вчені казки» для мішаного хору *a cappella* на сл. Ф. Кривіна та ін.).

Висновки. Отже, у хорових композиціях М. Ластовецький звертається до поезії як класиків української культури та літератури (Ю. Дрогобича (Ю. Котермака), Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, М. Рильського, А. Малишка та ін.), так і сучасників (М. Сингаївського, В. Романюка, П. Перебийноса, М. Шалати, П. Маха, М. Богаченка, М. Белея, Ф. Кривіна, Р. Пастуха, Л. Пилип'юк, П. Лехновського, В. Панченка, М. Кабалюк-Тисянської, С. Сондей, Т. Кисилевич, М. Ластовецького та ін.). Варто підкреслити, що М. Ластовецький вперше серед українських композиторів «поклав на музику» текст з трактату «Прогностична оцінка поточного 1483 року» Юрія Дрогобича (Ю. Котермака) та здійснив обробки практично всіх, збережених у записах, жниварських пісень українського народу.

Композитора приваблює широкий образно-тематичний спектр, у якому пріоритет належить: патріотичним темам, духовно-релігійним, образам природи, показу життя народу, любовній ліриці, календарно-обрядовій тематиці, філософсько-інтимним рефлексіям та ін.

На даний час, кількісні показники образно-сюжетних пріоритетів у хорових композиціях М. Ластовецького виглядають наступним чином: календарно-обрядова тематика – 52 твори, патріотична тематика – 38, образи природи – 33, любовна лірика – 21, філософсько-інтимні рефлексії – 19, показ життя народу – 9, духовно-релігійна – 7.

Загалом, хоріві композиції М. Ластовецького на слова українських поетів позначені опорою на народнопісенний мелос, поліфонізованою фактурою, тяжінням до наскрізного драматизованого розвитку, тенденцією до розширення масштабів музичної форми та ін. Вони відзначаються тонким розумінням конотативного змісту поетичного слова того чи іншого літератора, його образних та семантичних нюансів, продуманим вибором музично-виражальних засобів. Як зазначила кандидат мистецтвознавства Н. Синкевич, «ці музичні твори виявили вдумливе осягнення поетичних оригіналів і створення на їхній основі власних художніх концепцій, що сконцентрували у собі багатство музично-стилістичних ідей, притаманних істинному митцеві» (Ластовецький, 2017: 14).

Перспективи подальших наукових розвідок у означеному напрямку полягають у спеціальному вивченні семантичного потенціалу музичного та поетичного текстового начал хорових творів М. Ластовецького та їхньому художньому взаємопроникненні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бермес І.Л. Інтерпретація поезії І. Франка «Дивувалась зима» у хорівій версії М. Ластовецького. *Хорове мистецтво України та його подвижники: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дрогобич, 20–21 жовтня 2016 р.)* / редкол. І.Л. Бермес, В.В. Полюга. Дрогобич: Ред.-видав. відділ ДДПУ ім. І. Франка, 2016. С. 169–179.
2. Бермес І. Життєві домінанти Миколи Ластовецького. *Українська культура: минуле сучасне, шляхи розвитку*. Вип. 15 (т. 1). Рівне, 2009. С. 225–232.
3. Василик Д. Інтонаційні особливості прочитання поезій Лесі Українки в хорівих творах Миколи Ластовецького. *Молодь і ринок. Щомісячний науково-педагогічний журнал*. Дрогобич, 2019. № 8 (175). С. 120–123. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.179420> (дата звернення 01.01.2023)
4. Ластовецький М.А. *Contra spem spero!* (жіночі хори без супроводу) / Ред.-упор. Л. Ластовецька. Дрогобич: Посвіт, 2018. 134 с.
5. Ластовецький М.А. Жнивварські пісні. Українські народні пісні в опрацюванні для мішаного хору без супроводу / Ред.-упор. Л. Ластовецька. Дрогобич: Коло, 2015. 92 с.
6. Ластовецький М.А. Жнивварські пісні. Зошит 2. Для жіночого хору / Ред.-упор. Л. Ластовецька. Дрогобич: Посвіт, 2019. 136 с.
7. Ластовецький М.А. Кожна квітка – пісня України. Твори для дитячого хору: навчальний посібник / Ред.-упор. Л. Ластовецька, М. Ластовецький. Дрогобич: Посвіт, 2022. 64 с.
8. Ластовецький М.А. Мелодії смутку і надій (цикл п'єс для жіночого хору без супроводу) / Ред.-упор. Л. Ластовецька. Дрогобич: Коло, 2016. 84 с.
9. Ластовецький М.А. Пісня про Чорновола (слова М. Шалати). Кантата для солістів, жіночого хору та капели бандуристів / Ред.-упор., вступне слово Л. Ластовецька. Дрогобич: Вимір, 2006. 24 с.
10. Ластовецький М.А. «Повернення Дрогобича». Кантата для солістів, хору та симфонічного оркестру на слова Юрія Дрогобича, Федора Малицького, Романа Пастуха, Миколи Ластовецького. Партитура: навчальний посібник / Упор. Л. Ластовецька. Дрогобич: Посвіт, 2021а. 36 с.
11. Ластовецький М.А. Поетика. Мішані хори без супроводу на слова Максима Рильського / ред.-упор. Л. Ластовецька. Дрогобич: Посвіт, 2020. 144 с.
12. Ластовецький М.А. Псалми Давида. Кантата для солістів, мішаного і дитячого хорів та симфонічного оркестру. Партитура. Навчальний посібник / Ред.-упор. Л. Ластовецька. Дрогобич: Посвіт, 2021б. 124 с.
13. Ластовецький М.А. Чоловічі хори без супроводу на слова Віктора Романюка. Тернопіль: Астон, 2002а. 24 с.
14. Ластовецький М.А. Чотири мішані хоріві твори без супроводу на слова Петра Перебийноса. Тернопіль: Астон, 2002б. 24 с.
15. Микола Ластовецький. Не забудь юних днів. Хори на вірші І. Франка / Ред.-упор., вступ. ст. Н. Синкевич. Дрогобич: Посвіт, 2017. 40 с.

REFERENCES

1. Bermes, I.L. (2016). Interpretatsiia poezii I. Franka «Dyvuvalas zyma» u khorovii versii M. Lastovetskooho [Interpretation of I. Franko's poem "Winter was surprised" in the choral version by M. Lastovetskyi]. *Khorove mystetstvo Ukrainy ta yoho podvyzhnyky: materialy V Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii (m. Drohobych, 20-21 zhovtnia 2016 r.) [Ukrainian choral art and its devotees: materials of the 5th International Scientific and Practical Conference (Drohobych, October 20-21, 2016)]* / redkol. I.L. Bermes, V.V. Poliuha. Drohobych: Red.-vydav. viddil DDPU im. I. Franka, pp. 169–179. [in Ukrainian].
2. Bermes, I.L. (2009). Zhyttievi dominanty Mykoly Lastovetskooho [Life dominants of Mykola Lastovetskyi]. *Ukrainska kultura: mynule suchasne, shliakhy rozvytku [Ukrainian culture: past, present, ways of development]*. Vyp. 15 (t. 1), Rivne, pp. 225–232. [in Ukrainian].
3. Vasylyk, D. (2019). Intonatsiini osoblyvosti prochytannia poezii Lesi Ukrainky v khorovykh tvorakh Mykoly Lastovetskooho [Intonational features of the reading of Lesya Ukrainka's poetry in the choral works of Mykola Lastovetskyi]. *Molod i rynek. Shchomisiachnyi naukovopedagogichnyi zhurnal [Youth and the market. Monthly scientific and pedagogical journal]*. Drohobych, Vol. 8 (175), pp. 120–123. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.179420> (Accessed 01 Jan. 2023). [in Ukrainian].
4. Lastovetskyi, M.A. (2018). *Contra spem spero!* (zhinochi khory bez suprovodu) [Contra spem spero! (women's choirs without accompaniment)] / Red.-upor. L. Lastovetska. Drohobych: Posvit, 134 p. [in Ukrainian].
5. Lastovetskyi, M.A. (2015). *Zhnyvvarski pisni. Ukrainski narodni pisni v opratsiuvanni dlia mishanoho khoru bez suprovodu* [Harvest songs. Ukrainian folk songs arranged for mixed choir without accompaniment] / Red.-upor. L. Lastovetska. Drohobych: Kolo, 92 p. [in Ukrainian].
6. Lastovetskyi, M.A. (2019). *Zhnyvvarski pisni. Zoshyt 2. Dlia zhinochoho khoru* [Harvest songs. Notebook 2. For women's choir] / Red.-upor. L. Lastovetska. Drohobych: Posvit, 136 p. [in Ukrainian].
7. Lastovetskyi, M.A. [2022]. *Kozhna kvitka – pisnia Ukraini. Tvory dlia dytiachoho khoru: navchalnyi posibnyk* [Every flower is a song of Ukraine. Works for the children's choir: a study guide] / Red.-upor. L. Lastovetska, M. Lastovetskyi. Drohobych: Posvit, 64 p. [in Ukrainian].
8. Lastovetskyi, M.A. (2016). *Melodii smutku i nadii (tsykl pies dlia zhinochoho khoru bez suprovodu)* [Melodies of sadness and hope (a cycle of plays for a female choir without accompaniment)] / Red.-upor. L. Lastovetska. Drohobych: Kolo, 84 p. [in Ukrainian].

9. Lastovetskyi, M.A. (2006). *Pisnia pro Chornovola (slova M. Shalaty). Kantata dlia solistiv, zhinochoho khoru ta kapely bandurystiv* [Song about Chornovil (words by M. Shalata). Cantata for soloists, women's choir and bandura's capella] / Red.-upor., vstupne slovo L. Lastovetska. Drohobych: Vymir, 24 p. [in Ukrainian].

10. Lastovetskyi, M.A. (2021a). «Povernennia Drohobycha». *Kantata dlia solistiv, khoru ta symfonichnoho orkestru na slova Yurii Drohobycha, Fedora Malytskoho, Romana Pastukha, Mykoly Lastovetskoho. Partytura: navchalnyi posibnyk* [“Return of Drohobych”. Cantata for soloists, choir and symphony orchestra with lyrics by Yuriy Drohobych, Fedir Malytskyi, Roman Pastukh, Mykola Lastovetskyi. Score: study guide] / Upor. L. Lastovetska. Drohobych: Posvit, 36 p. [in Ukrainian].

11. Lastovetskyi, M.A. (2020b). *Poetyka. Mishani khory bez suprovodu na slova Maksyma Rylskoho* [Poetics. Mixed choirs without accompaniment to the words of Maksym Rylskyi] / red.-upor. L. Lastovetska. Drohobych: Posvit, 144 p. [in Ukrainian].

12. Lastovetskyi, M.A. (2021). *Psalmy Davyda. Kantata dlia solistiv, mishanoho i dytiachoho khoriv ta symfonichnoho orkestru. Partytura. Navchalnyi posibnyk* [Psalms of David. Cantata for soloists, mixed and children's choirs and symphony orchestra. Score. Tutorial] / Red.-upor. L. Lastovetska. Drohobych: Posvit, 124 p. [in Ukrainian].

13. Lastovetskyi, M.A. (2002a). *Cholovichi khory bez suprovodu na slova Viktora Romaniuka* [Men's to the words of Viktor Romaniuk]. Ternopil: Aston, 24 p. [in Ukrainian].

14. Lastovetskyi, M.A. (2002b). *Chotyry mishani khorovi tvory bez suprovodu na slova Petra Perebyynosa* [Four mixed choirs without accompaniment to the words of Petro Perebyjnis]. Ternopil: Aston, 24 p. [in Ukrainian].

15. Lastovetskyi, M.A. (2017). *Mykola Lastovetskyi Ne zabud yunykhn dnyv. Khory na virshi I. Franka* [Mykola Lastovetskyi. Do not forget the young days. Choirs on poems by I. Franko] / Red.-upor., vstup. st. N. Synkevych. Drohobych: Posvit, 40 p. [in Ukrainian].